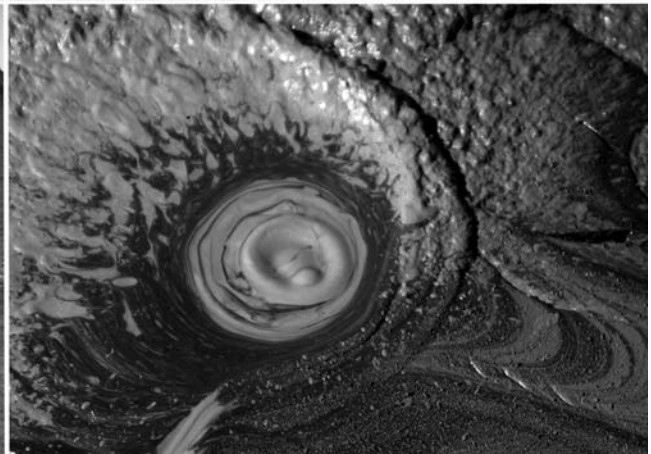

„Wulkany błotne w Azerbejdżanie” – wystawa fotografii Marii Różańskiej w PAN Muzeum Ziemi w Warszawie, 20 stycznia – 26 lutego 2017

Wulkany błotne są niezwykle formami rzeźby. Choć nazwa sugeruje, że ich geneza ma związek z procesami wulkanicznymi – to nic bardziej mylnego. W rzeczywistości słowo „wulkany” ma związek raczej z kształtem utworzonych przez nie kraterów i stożków. W odróżnieniu jednak od klasycznych wulkanów z kraterów nie wypływa ognista lava, a stożki nie są jej zastygłymi strumieniami. Powstanie tych form jest związane z obecnością dużej ilości węglowodorów (głównie metanu) w powierzchniowych partiach skorupy ziemskiej.

kracza kilometr. Na powierzchni narastających stożków można obserwować całe spektrum form spływowych – tyle że w skali mikro. Tego typu formy nie są czymś wyjątkowym. Spotyka się je często na obszarach roponośnych. Oprócz Azerbejdżanu, skąd pochodzą prezentowane zdjęcia, są znane również m.in. z Rumunii, Włoch, Iranu, Iraku, Wenezueli czy południa Stanów Zjednoczonych. Zazwyczaj występują w grupach.

Autorka prezentowanych fotografii zauroczona niezwykłością błotnych erupcji przedstawia serię obrazów

Wulkany błotne w Azerbejdżanie. Wszystkie fot. M. Różańska

W szczególnych warunkach, jeśli ciśnienie gazu migrującego ku powierzchni ziemi, wymieszanego z wodą z poziomów wodonośnych, pokona ciężar leżącej wyżej warstwy luźnej zwietrzliny, dochodzi do „błotnej” erupcji. Wybuchy mogą się powtarzać cyklicznie, podobnie jak w przypadku gejzerów.

W efekcie powstają formy budowane z mieszaniny piasku, ilu, pojedynczych, choć niekiedy dużych bloków skalnych oraz wody, czasem z niewielkim dodatkiem ropy naftowej. Rozmiary wulkanów błotnych w większości przypadków nie przekraczają kilkudziesięciu metrów, choć zdarzają się również formy znacznie większe, których wysokość jest mierzona w setkach metrów, a średnica prze-

skupiających się zarówno na pokazaniu całości powstałych form, jak i szczegółów ich powierzchni. Obserwator zostaje przeniesiony w całkowicie nierealne otoczenie, choć w rzeczywistości zupełnie prawdziwe i naturalne.

Ryszard Szczęsny

PAN Muzeum Ziemi w Warszawie, Al. Na Skarpie 27
www.mz.pan.pl; <http://www.facebook.com/muzeum.ziemi.pan>

wystawa czynna od 20 stycznia do 16 lutego 2017 r.:

poniedziałek – piątek: 9.00–16.00

niedziela: 10.00–16.00 (wstęp wolny)

ceny biletów: normalny – 5 zł, ulgowy – 3 zł